

GUY GAUCHER

Svatá Terezie z Lisieux

PŘÍBĚH JEDNOHO ŽIVOTA
(1873–1897)

Svatá Terezie z Lisieux

Guy Gaucher

Svatá
Terezie
z Lisieux

*Příběh
jednoho života
(1873–1897)*

Karmelitánské nakladatelství

Gaucher, Guy, 1930-2014

[Histoire d'une vie. Česky]

Svatá Terezie z Lisieux : příběh jednoho života (1873–1897) / Guy Gaucher ; z francouzského originálu Histoire d'une vie ... přeložily Jana Švancarová a Anděla Janoušková. – 3. vydání. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2024. – 326 stran, 8 nečíslovaných stran obrazových příloh. – (Portréty)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s. r. o. – Obsahuje bibliografii a bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7566-507-2 (brožováno)

* 27-36-055.2 * 27-789.34-055.2 * 27-4 * 27-788-1/-9 * 27-584 * 27-58 *
27-36-5 * 929 * (44) * (092) * (093) * (0:82-84)

- Terezie, z Lisieux, svatá, 1873–1897
- křesťanské svěťice – Francie – 19. století
- karmelitky – Francie – 19. století
- křesťanský život
- řeholní život
- duchovní život
- karmelitánská spiritualita
- kult svatých – 19.–20. století
- biografie
- dokumenty
- citáty

27 – Křesťanství. Křesťanská církev všeobecně. Eklesiologie [5]

929 – Biografie [8]

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4
směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele práv zakázána.

© Les Editions du Cerf, 1982

Czech edition © KatMedia, s. r. o., Praha, 2024

ISBN 978-80-7566-507-2

Obsah

Úvod / 13

I. ALENÇON (1873–1877) / 19

Malá poslední... (2. ledna 1873) / 19

Ludvík Martin / 20

Zelie Guérinová / 21

Rodina Martinových v Alençonu / 24

U kojné v Semallé (březen 1873 – 2. duben 1874) / 26

Návrat do ulice Saint-Blaise / 28

„Moje šťastná povaha“ / 29

„Příliš citlivá“ / 31

„Ani zdaleka jsem nebyla dokonalá holčička“ / 32

„Dělat Ježíši radost“ / 34

Nemoc paní Martinové / 38

Pouť do Lurd (17.–23. června 1877) / 40

Smrt matky (28. srpna 1877) / 43

Velký odjezd (15. listopadu 1877) / 44

II. V BUISSONNETECH (1877–1888) / 47

Kap. 1: Před vstupem do školy (16. listopadu 1877 – 3. října 1881) / 49

Cesta do ráje / 49

Lisieux v roce 1877 / 50

Nový život / 51

Mezi pátým a osmým rokem / 52

Celinino první svaté přijímání (13. května 1880) / 57

„Prorocké vidění“ / 58

Kap. 2: Ve škole benediktinek (3. října 1881 – březen 1886) / 59

Ztrácí svou druhou matku (15. října 1882) / 61

Muka v hovorně / 64

Znepokojivé příznaky / 65

„Tak zvláštní choroba“ (25. března – 13. května 1883) / 66

„Ty, která jsi za mnou přišla s úsměvem

na úsvitu mého života...“ (13. května 1883) / 69

„Dvojí duševní útrapy“ / 71

„Poprvé jsem se dostala do světa“: Alençon

(20. srpna – 3. září 1883) / 72

„Ježíšův první polibek mé duši“ (8. května 1884) / 74

Druhá Ježíšova návštěva: Nanebevstoupení (22. května 1884) / 77

„Je třeba, aby Duch Svatý byl životem tvého srdce“

(14. června 1884) / 78

„Hrozná nemoc skrupulí“ (květen 1885 – listopad 1886) / 80

U paní Papinauové (březen 1886) / 83

Mariin odchod: ztrácí třetí matku (15. října 1886) / 84

Druhé uzdravení (konec října 1886) / 86

„Moje úplné obrácení“: vánoční noc 1886 / 88

Kap. 3: „Třetí období mého života, nejkrásnější ze všech“ / 91

Krásný rok 1887 / 91

„Žízeň po duších“ / 95

„Velký zločinec“: Henri Pranzini (březen – srpen 1887) / 96

Boj za Karmel (květen 1887 – leden 1888) / 98

Přesvědčuje svého otce (29. května 1887) / 98

Odpor strýce Isidora (8.–22. října 1887) / 101

P. Delatroette, neoblomný superior Karmelu (23. října 1887) / 102

U biskupa v Bayeux (31. října 1887) / 103

„Jaká to byla cesta!“ (4. listopadu – 2. prosince 1887) / 105

Divy Paříže (4.–7. listopadu 1887) / 106

V Itálii (8.–28. listopadu 1887) / 107
„Kněžičky – lidé slabí a křehcí“ / 110
„Fiasko“ v neděli 20. listopadu 1887 / 111
Diplomatický zápas (3. prosince 1887 – 1. ledna 1888) / 115
Zhodnocení cesty a života (1. ledna – 9. dubna 1888) / 118

III. NA KARMELU (1888–1897) / 121

Kap. 1: Postulantka (9. dubna 1888 – 10. ledna 1889) / 123

Karmel v Lisieux v roce 1888 / 124
Začátky (duben–červen 1888) / 127
Vysvobození (28. května 1888) / 129
Otcovo náhlé zmizení (23.–27. června 1888) / 132
Opožděná obláčka (říjen 1888 – leden 1889) / 134
Bolestné exercicie (5.–9. ledna 1889) / 136
Obláčka (10. ledna 1889) / 138

Kap. 2: Novicka (10. ledna 1889 – 24. září 1890) / 141

„Velká zkouška“ pokořeného otce (12. února 1889) / 142
„Navždy jsi mě skryl ve své Tváři“ / 144
Konec Buissonnet (Vánoce 1889) / 147
Odložené sliby (leden – září 1890) / 148
„Nenápadně a bez povyku“ / 150
„Náš otec svatý Jan od Kříže“ / 152
„Velká vyprahlost při duchovních cvičeních“
(28. srpna – 7. září 1890) / 153
Den „zahalený závojem slz“: přijímání závoje (24. září 1890) / 155

Kap. 3: Rostlinka vložená do země (24. září 1890 – 20. února 1893) / 158

Karmelitán „odpadlík“ / 160
Celinina budoucnost / 161

„Na vlnách důvěry a lásky“ (7.–15. října 1891) / 162

Smrt světice (5. prosince 1891) / 165

„Smrt vládla všude“ (zima 1891–1892) / 166

Otcův návrat (květen 1892) / 167

Boj za pravdu / 170

Kap. 4: Růst za priorátu matky Anežky

(20. února 1893 – březen 1896) / 172

„Moje sestro... má matko“ (20. února 1893) / 172

Důvěrné věci svěřené Celině v létě 1893 / 175

Novickou na celý život (8. září 1893) / 178

1894: francouzský rok Jany z Arku / 179

„Stálá bolest v krku“ / 182

Otcova smrt (29. července 1894) / 183

„Velká touha“ konečně naplněna! (14. září 1894) / 185

Předtuchy / 187

Noviciát se rozrůstá / 188

Velký objev: „zcela nová malá cesta“

(konec roku 1894 – začátek roku 1895) / 190

Četné „spisy“ / 193

Kap. 5: Rozkvět (Leden 1895 – duben 1896) / 197

Má psát své vzpomínky... ve dvaadvaceti letech / 197

„Žít z lásky“ (26. února 1895) / 200

„Nabízím se jako oběť milosrdné Lásce“ (9.–11. června 1895) / 201

Bratr kněz: abbé Maurice Bellière (17. října 1895) / 205

Vánoce 1895: malý božský Prosebník / 207

Obtíže se Celininou profesí (únor – březen 1896) / 210

Znovuzvolení matky Marie Gonzágy (21. března 1896) / 212

Novicka „novicmistrovou“ (březen 1896) / 213

„Proud, který mi stoupal až ke rtům“ (3. a 4. dubna 1896) / 218

Kap. 6: Terezie vstupuje do noci, konečně nalézá povolání!

(Duben 1896 – duben 1897) / 221

„Noc nicoty“ (duben 1896) / 221

Druhý bratr: abbé Adolf Roulland (květen 1896) / 224

Aféra Diany Vaughanové / 226

„Moje povolání, konečně jsem je našla!“ (září 1896) / 231

Má odjet do Indočíny? (listopad 1896) / 237

„Myslím, že můj běh zde na zemi nebude dlouhý“

(leden – březen 1897) / 240

Kap. 7: Nemoc, utrpení, smrt (Duben – 30. září 1897) / 245

Vážná nemoc (duben 1897) / 245

Leo Taxil strhává masku – triumf ponížení (19. dubna 1897) / 246

„Proč tě miluji, ó Maria“ (květen 1897) / 250

Malý černý sešit (4. června – 8. července 1897) / 254

„U stolu hříšníků“ / 257

„Umění být nemocná“ / 259

V pokoji nemocných v přízemí (8. července 1897) / 262

Uveřejnit její rukopisy? / 266

„Moje nebe se bude dít na zemi!“ / 267

„Jak krátce jsem žila!“ (6.–15. srpna 1897) / 270

„Veliké utrpení“ (15.–27. srpna 1897) / 272

Poslední dočasná úleva (27. srpna – 14. září 1897) / 273

„Je-li toto agónie, co je smrt?“ (15.–30. září 1897) / 275

„Neumírám, vstupuji do života“ / 279

IV. POSMRTNÝ ŽIVOT: „URAGÁN SLÁVY“ / 283

Vydání *Příběhu jedné duše* (30. září 1898) / 284

Kanonizační proces (1909–1923) / 287

Svatá Terezie z Lisieux (17. května 1925) / 289

Tichá revoluce / 291

Sestra všech / 294

Vybraná svědectví / 299

Rodokmen rodin Martinových a Guérinových / 309

Použitá díla a zkratky / 312

Přehledy citací / 316

Poznámky / 327

*Knihu věnuji památce sestry Geneviève,
dominikánské řeholnice z Clairefontaine,
která vstoupila do života a připojila se
ke své přítelkyni Terezii
10. května 1980*

V knize je jen pár vět, které se neopírají o nějaký dokument. Mnoho odkazů v textu by ale čtenáře velmi rušilo. Seznam použité literatury a jejich zkratky najdete na konci svazku. K tomu, abychom se lépe vyznali v lidech z Tereziina bezprostředního okolí, slouží stručný rodokmen její rodiny též na konci knihy.

Vše, co napsala nebo řekla Terezie Martinová, je tištěno *kurzivou*. Slova, která ona sama (1× či 2×) podtrhla nebo zvýraznila kurzivou, tiskneme **tučnou kurzivou**. [...] znamená pasáž vynechanou v citaci nebo dokumentu.

Úvod

„Mohu se žít jenom pravdou“

Neznáte mě takovou, jaká jsem ve skutečnosti, napsala sestra Terezie od Dítěte Ježíše abbému Bellièrovi, svému duchovnímu bratru, několik měsíců předtím, než zemřela. Tato přátelská výčitka je vůči mnoha našim současníkům nepochybně oprávněná. Poutníci, turisté v Lisieux nebo jenom čtenáři *Příběhu jedné duše* si myslí, že znají „malou světicí“: je tak prostá! Prostota, která vzbuzuje pochybnost.

Ve svých *Autobiografických spisech* (originál první části *Příběhu jedné duše*), dvou malých sešitech, které mají dohromady 120 listů školního formátu, nevyprávěla sestra Terezie svůj život. Své převorce, matce Anežce od Ježíše (byla to její sestra Pavlína), jasně upřesnila svůj plán: *Chtěla jste po mně, abych bez zábran psala, co mi přijde na mysl. Nebudu tedy psát vlastní životopis v pravém slova smyslu, ale budu zde zapisovat své myšlenky o milostech, které mi Bůh udělil.*

V těchto sešitech napsaných z poslušnosti jsou tedy velké mezery. Říká například, že *hodně zkrátila příběh svého řeholního života*. Když mluví o období svého noviciátu, poznamenává: *To, co*

*jsem právě vylíčila v několika slovech, by si žádalo podrobnosti na mnoha stránkách, ale tyto stránky si na zemi nikdo nepřečte. Pro nás to už není tak docela pravda. Mladá karmelitka si tehdy nemohla představit, že některé z těchto podrobností budou jednou uveřejněny v její *Korespondenci* či ve dvou *Kanonizačních procesech*. Stejně tak si ona, která žila ve skrytu a chtěla zůstat neznámá, nemohla myslet, že jednou uvidí bez zábran její tvář miliony lidí díky snímkům, které v klauzuře vyfotografovala její sestra Celina.*

Kromě těchto dvou sešitů Terezie Martinová totiž zanechala dopisy, básně, zábavné divadelní hry, modlitby a různé poznámky, které oživují a doplňují příběh její duše. Vyjadřuje se v nich stejně plně jako ve svých vzpomínkách.

Psát dnes dějiny jejího života v „pravém slova smyslu“ vyžaduje především seřadit tyto autentické texty do chronologického pořádku, objasnit je navzájem a konfrontovat je s mnohými svědectvími současníků: korespondencí, posledními rozhovory, osobními poznámkami, výpověďmi v procesech, aniž bychom zapomněli na archiv Karmelu, záznamy z té doby¹ atd.

Potrvá to nejméně pětadesát let, než všechny tereziánské spisy budou moci být publikovány. Tuto významnou práci zahájil v roce 1956 P. František od Panny Marie, karmelitán. Původní sešity, *Autobiografické spisy*, byly vydány v podobě

fotokopie. *Dopisy, Básně, Poslední rozhovory*² a dva *Procesy* začaly být vydávány od roku 1971.

Toto velké množství dokumentů tedy vyžadovalo nový a stručný životopis pro potřebu široké veřejnosti, která ještě neznala Terezii Martinovou „takovou, jaká byla ve skutečnosti“. Po své smrti byla někdy ještě víc obětí výstřelků sentimentální zbožnosti, která ji poškozovala, a také obětí mluvy konce 19. století poplatné nábožnosti té doby. Je to handicap, který je třeba překonat.

Tento *Životopis* se zakládá výhradně, s největší pečlivostí, na autentických dokumentech. Nic zde není románově zpracováno. Tyto stránky pouze chtějí být věrny Terezii, která na smrtelném loži řekla: *Miluji jenom prostotu. Mám hrůzu z přetvářky.*

Protestovala proti tehdejším životopisům svatých: *Není třeba říkat nepravděpodobné věci nebo to, co nevíme. Musím vidět jejich skutečný život, ne život domnělý.*

Necháme tedy mluvit Terezii.

Doufáme, že čtenář se v tomto příběhu bez příkras do hloubky setká s pravdou o této tajemné dívce, která zemřela na tuberkulózu ve svých čtyřiaadvaceti letech.

Toho 30. září 1897 nenacházel nikdo nic zvláštního, co by se dalo říct o této karmelitce, tak podobné jiným ve skrytém životě bezvýznamného venkovského kláštera. Ale už v roce 1899 říkala její teta Guérinová svým neteřím, sestřám

zesnulé, že její rodina bude nucena odejít z Liesieux „kvůli Terezii“. Život se stal nesnesitelným! Protože k sestřím Martinovým, chráněným za mřížemi, neměly davy přístup, všichni chtěli navštívit Guérinovy a vyptávali se jich. Bylo nutné nechat hlídat hrob „sestřičky Terezie“: poutníci, kteří přišli z Francie a odjinud, vytrhávali květiny, odnášeli hlínu ze hřbitova, ze všeho dělali relikvie... Od roku 1897 *Příběh jedné duše* mocně oslovil miliony mužů a žen všech jazyků, pokolení, kmenů a národů.³

Proč? Proč v tak krátké době život tak prostý, tak skrytý rozpoutal ten „uragán slávy“ (Pius XI.) kolem rodiny Martinovy, jejíž jméno je v okolí toho pokojného městečka v kraji Calvados tak běžné?

*Kdo je moudrý, aby to sledoval,
kdo pochopí Hospodinovu lásku?
Žalm 107 (106),43*

I.
Alençon
(1873-1877)

Alençon

(1873–1877)

„Všechno na zemi se na mě usmívalo“

Malá poslední... (2. ledna 1873)

Na samém začátku roku 1873 oznamuje Zelig Martinová svému bratrovi a švagrové, že na svět šťastně přišlo její deváté dítě: „Včera, ve čtvrtek, o půl dvanácté večer se narodila moje malá dceruška. Je velmi zdatná a má se k světu. Říkají mi, že váží osm liber; řekněme, že je to šest, ale i to už je dost; zdá se být hodná. Jsem velmi spokojená. V první chvíli jsem ale byla překvapená, čekala jsem totiž, že budu mít chlapce! Představovala jsem si to už asi dva měsíce, protože jsem cítila, že toto dítě je mnohem silnější než ostatní mé děti. Téměř vůbec jsem netrpěla, jenom asi půl hodinky; to, co jsem pociťovala předtím, to nepočítám.“

4. ledna odpoledne pokřtil abbé Dumaine Marii-Françoise-Terezii Martinovou v kostele Panny Marie. Kmotrou jí byla její starší sestra, třináctiletá Marie, kmotrem stejně starý Paul-Albert Boul.

Toto dítě právě zaujalo své místo v rodině, jejíž předkové byli na jedné straně venkovští sedláci

a na straně druhé příslušníci vojenského stavu. Okolnosti, za jakých tato rodina vznikla, nejsou vůbec obvyklé.

Ludvík Martin

Ludvík (Louis) Martin se narodil v Bordeaux 22. srpna 1823; vychováán byl ve vojenských táborech podle toho, kde náhodou sídlila posádka jeho otce. Za své povolání si zvolil hodinářské řemeslo. Když mu bylo asi dvaadvacet let, pomýšlel na řeholní život, na klášter velkého světce svatého Bernarda, na samotu vysoko v horách a zachraňování pocestných, kteří tam zabloudili. Protože ho odmítli pro neznalost latiny, hned po návratu se pustil do studia tohoto jazyka.

Po tříletém pobytu v Paříži – svobodnému mladíkovi z venkova připadalo hlavní město jako „moderní Babylón“ – se roku 1850 usazuje v Alençonu u svých rodičů, kteří tam mají hodinářský a klenotnický obchod v ulici Pont-Neuf č. 15. Klidný hloubavý Ludvík vede po celých osm let život naplněný prací, zpestřovaný pouze dlouhým vyseďáváním při lovu ryb – je to jeho „oblíbená zábava“ –, občasnými loveckými vycházkami a večírky s mladými lidmi z katolického kroužku, který založil jeho přítel Vital Romet. Skoncoval s učením latiny. Ale jeho víra zůstává

živá a aktivní. I kdyby měl přijít o pěkný zisk, nikdy neotvírá svůj obchod v neděli. Mše ve všední dny, noční adorace, poutě – tento muž je křesťan, který svou víru projevuje beze studu. Jeho statná postava, jasné oči a přívětivý vzhled nenechávají chladnými některé alençonské dívky. Zdá se, že on je ignoruje. Když získává bizarní stavbu šestiboké věže o dvou patrech uprostřed zahrady – Pavilón na ulici des Lavoirs –, izoluje ho to ještě víc. Často se tam uchyluje, aby mohl meditovat, číst, pracovat na zahradě. Uprostřed květin tam postavil sochu Panny Marie, kterou mu darovala jedna zbožná slečna.

Paní Martinová je znepokojena tím, že je ve čtyřiatřiceti letech stále svobodný. V kursu, kde se učila techniku alençonské krajky, si všimla jedné dívky; byla bystrá, milá, dobrá křesťanka a velmi nadaná pro krajkářské umění, které proslavilo Alençon po celé Evropě. Nebyla by to dokonalá manželka pro jejího Ludvíka?

Zelie Guérinová

Marie-Azélie Guérinová, narozená 23. prosince 1831 v Gandelain (Orne), překročila šestadvacátý rok svého věku. Dcera bývalého bojovníka od Wagramu, který poté, co prošel Portugalsko a Španělsko s Massénou a Soulttem, skončil jako